

**Завдання I етапу Всеукраїнської
учнівської олімпіади зі словацької мови та літератури
у 2025/2026 навчальному році
9 клас
50 б.**

I. SLOVENSKÝ JAZYK

Jennifer Lynn Alvarez: LŽI V PLAMENŮCH

Obyvatelia kalifornského mesta Gap Mountain vedia, kedy hrozí obdobie **požiarov**. Vtedy je každá manipulácia s ohňom prísne zakázaná. Stačí **iskrička** a následky môžu byť katastrofálne. Osemnásťročná Hannah Warnerová, šerifova dcéra, to má stále na pamäti. Keď však s priateľmi nechtiac založia požiar, z miesta činu ujdú a dohodnú si alibi. Oheň sa však nekontrolovateľne **šíri** a plamene zachvátia aj **blízky** národný park. Priatelia sú pod veľkým psychickým tlakom a strácajú nervy. Hannah robí všetko, čo je v jej **silách**, aby spoločné tajomstvo ochránila, veď aj **dobrí** ľudia občas urobia **chybu**. Lenže tu ide o veľa. V hre sú **ľudské životy**.

Čo by ste robili, ak by ste založili požiar, ktorý zničí mesto? Priznali by ste sa či nie? Toto rieši naša päťica tínedžerov, ktorá sa rozhodne klamať, a to ovplyvní ich životy... už nikdy nič nebude ako predtým.

Musím povedať, že na to, ako mi boli tieto hlavné postavy nesympatické (ale áno, chápem, sú to tínedžeri, chovali sa, ako mali, nerozvážne, impulzívne, detinsky), tak som si čítanie príbehu veľmi užila.

Vždy sa niečo dialo, začíname požiarom, ktorý ničí všetko, takéto následky nikto nečakal a mne sa presne toto páčilo. Celé je to také skutočné, drsné a naozaj vážne, čo si naša päťica neuvedomuje, až, kým ich nezačnú zožierať výčitky.

Tu je krásne ukázané, ako má všetko dominový efekt. Veľké výčitky, veľké strachy, veľké sebeckvá, to všetko pomaly ničí partiu “príšeriek” a ich životy. Dokážu žiť s týmto tajomstvom do konca svojich životov alebo sa stane niečo ešte horšie?

Za seba môžem povedať, že toto je skvelo vystavané, napínavé, desivé, ničivé, nekontrolovateľné a plné zamotaných lží.

Na príbeh sa pozeráme len očami Hannah (ktorá mala dosť problémy s osobnosťou) a preto je aký je. Ak by sme sa dostali aj do hláv ostatných postáv, už by to nebolo tak pokrivené, aké to práve vďaka vnímaniu Hannah bolo. Tiež dobrý ťah, ako ukázať, ako veľmi sa dokážeme v partiách ovplyvňovať.

1. V texte je 10 chýb. Nájdi v prvom odseku chyby a slová vypíš bez chýb. – 10 b.

2. Citovaný text je: **b/ recenzia** 1 b.

3. Zdrojom citovaného textu je: 1 b.

c/ internet

4. Čo je v Kalifornii zakázané v období požiarov? - 2 b.

___ **Prísne zakázaná je každá manipulácia s ohňom.**

5. Kto spôsobí rozsiahly požiar s katastrofálnymi následkami? – 2 b.

osemnásťročná Hannah Warnerová, šerifova dcéra s priateľmi,

(päťica tínedžerov)

6. Doplň vetu: Doplň vetu: Aj dobrí ľudia občas **urobia chybu (zakopnú, pomýlia sa, chybujú, nekonajú správne, nejednajú čestne, pomýlia sa,...)** 2 b.

7. Koľko tínedžerov patrí medzi hlavných hrdinov v príbehu knihy? _ **päťica (5)** – 1 b.

8. Vysvetli slovo „tínedžer“: ... **násťročný mladý človek, 12 - 18 ročný chlapec, dievča, pubertiak, puberták, dospievajúci jedinec, adolescent, mladý človek, ktorý sa vyvíja, nedospelý človek, študent,...** 2 b.

9. Hannah sa snaží 1 b.

d/ udržať tajomstvo

10. Napíš synonymum k slovu klamstvá v tom istom páde a číslo 1 b.

klamstvá – lži

11. Vypíš z textu 3 cudzie slová: _ **aliby, tínedžeri, manipulácia, katastrofálne** 3 b.

12. Vypíš z textu jedno slangové slovo: ____ **tínedžeri** 1 b.

13. Vysvetli slovné spojenie „začnú ich zožierať výčitky“. – **začnú mať zo seba zlý pocit, začnú mať strach, necítia sa príjemne, sú vystresovaní, sú nervózni, z vnútra ich niečo žerie....** 2 b.

14. Urči vzor a gramatické kategórie slova „výčitky“: **podstatné meno, ŽR, množné číslo (plurál, PL), vzor žena** 5 b.

15. Z podčiarknutej vety vypíš menný prísudok.

1b

je ukázané

II. LITERATÚRA

MIROSLAV VÁLEK: Po písmenku

*Plakal by som, ale nemám za čím.
Myslel by som, nemám na koho.
Po písmenku si tú pieseň značím,
opíja ma ako alkohol.*

*Po písmenku, po písmenku ďalšie...
Ani toľkých v abecede niet,
Koľko zrád a podlosti a falše.
Nepozeraj, nie, nedívaj sa späť.*

*Medzi nami je už všetko jasné;
aj tá láska, aj tie rozchody.*

16. Ktorý básnický prostriedok využíva autor v básni viackrát? 1 b.

b/ opakovanie slov - epizeuxu

17. Vypíš z básne prirovnanie: **opíja ma ako alkohol** 1 b.

18. Vypíš z básne slovesá v podmienovacom spôsobe. 2 b.

_ *Plakal by som, Myslel by som*

19. Vypíš z textu zdobneninu /deminutívum: **písmenko/po písmenku** 1 b.

20. Napíš čím by si chcel byť v budúcnosti. 10 b.

Завдання I етапу Всеукраїнської
учнівської олімпіади зі словацької мови та літератури
у 2025/2026 навчальному році
10 клас
60 б.

I. SLOVENSKÝ JAZYK

Milan Rúfus – **slovenský** básnik, literárny historik, prekladateľ a esejista. Narodil sa v Závažnej Porube v rodine murára. Študoval na gymnáziu v Liptovskom Mikuláši, kde aj zmaturoval. Potom študoval slovenčinu a dejepis v Bratislave.

Zostal vyučovať na FF UK v hlavnom meste Slovenska. Prednášal dejiny slovenskej a českej literatúry. V školskom roku 1971 - 1972 pôsobil na univerzite v Neapole, kde prednášal slovenský **jazyk** a literatúru. Od roku 1990 do svojej smrti v roku 2009 žil na dôchodku v **Bratislave.**

Prvé básne publikoval v časopisoch Prameň, **Nový** rod, Mladá tvorba a Borba. Debutoval básnickou zbierkou Až dozrieme. Inšpiroval sa slovenskou ľudovou slovesnosťou a dielami viacerých slovenských maliarov.

Okrem **tvorby** pre dospelých sa venoval tiež **písaniu** kníh pre deti a mládež. Okrem vlastnej tvorby prebásnil Dobšinského Prostonárodné slovenské povesti a venoval sa prekladom z nórčiny, španielčiny, ruštiny a češtiny. Jeho diela vyšli v angličtine, **bulharčine**, češtine, francúzštine, maďarčine, nemčine, nórčine, poľštine, rómčine, ruštine, taliančine a ďalších **jazykoch.**

Je držiteľom niekoľkých cien za **literatúru** (Cena Literárneho fondu za najlepšiu pôvodnú slovenskú tvorbu, bol trikrát nominovaný na Nobelovu cenu za literatúru. V roku 2009 mu bol udelený Pribinov kríž 1. triedy - **vysoké** štátne vyznamenanie, za **mimoriadne** zásluhy a kultúrny rozvoj krajiny).

1. V texte je 10 chýb. Vypíš chybné napísané slová bez chýb.

10 bodov za nájdenie chýb – sú to všetky hrubo vytlačené slová.

2. K uvedeným slovám utvorte jedno: **2 b.**

synonymum: * študoval – *učil sa, vzdelával sa, nadobúdal vedomosti*

* poézia - *verše, básne, literatúra vo veršoch*

3. K uvedeným slovám utvorte jedno: **2 b.**

antonymum (opozitum) : * sýty – *hladný, nenajedený*

* chudobný – *majetný, bohatý, má veľa peňazí*

4. Ako sa volala prvá zbierka Rúfusových básní?

Až dozrieme **1b**

5. Vyhľadaj v texte skratku: _____ FF UK **1b** _____

6. Vypíš z textu vybrané a odvodené slová (6)

___ sú podčiarknuté a napísané kurzívou **6b** _

7. Ako vzniklo slovo „nórčina“?

B/ odvodzovaním pomocou sufixu (pomocou prípony) **1b**

8. Urči všetky slovné druhy v podčiarknutej vete.

Potom – príslovka času, študoval – plnovýznamové sloveso, slovenčinu – podstatné meno,

a – spojka, dejepis – podstatné meno, v – predložka, Bratislave – vlastné podstatné meno **7b**

9. Aký je podmet v podčiarknutej vete. Napíš ho: Podmet je nevyjadrený(zamlčaný),

ON, (Rúfus) **1b**

10. Vypíš z textu násobnú číslovku. ___ trikrát **1b**

11. V ktorých mestách pracoval M. Rufus? ___ Bratislava, Neapol **2b**

12. Urči, ktoré povolanie nepatrí k menu Milan Rúfus: **1b**

d/kňaz

13. Doplňte predložky s/z; so/zo: **4 b**

___z___ Bratislavy

___s___ dcérou

___zo___ stola

_so susedom

II. LITERATÚRA

Milan Rúfus: Čo je báseň

Položiť na stôl presné ako chlieb

alebo voda. Alebo

medzi dva prsty soľ.

To je báseň.

A nestúpať si pritom na päty.

Tým menej na špičky. Mať čas.

Z hlboka

vytiahnuť okov a rovno na prameni

si nepostaviť krám, ba ani chrám.

Až budú pstruhy tiahnuť Jordánom,

nekúpiť prút a vedieť, že sa rieka

neskladá z rýb.

Že o to jej je viac,
o čo je báseň väčšia od slova.

Nie kameň.

Socha. Žena Lótova –
to je báseň.

14. Vyhľadaj v texte prirovnania: 3 b.

presné ako chlieb

presné ako voda

presné ako medzi dva prsty soľ

15. Vyhľadaj, s ktorým slovom v texte sa rýmuje slovo „chrám“: krám – chrám 1 b.

16. Vypíš z básne slová, ktoré súvisia s Bibliou. 2 b.

_____ Rieka Jordán, Lótova žena

17. Vypíš z básne slová, ktoré pomenúvajú časti ľudského tela.

___ Prsty, päty, špičky **3b**

18. Ako rozumieš slovám „mať čas“ 1 b.

_ neponáhľať sa, nenáhliť sa, neutekať, nebežať, pracovať nenáhľivo, pokojne, uvážene ,
mať voľno, byť kľudný, byť pokojný,

19. Ktoré slovo nepatrí do kontextu básne: 1 b.

d/ lístok

20. Opíš ako tráviš svoj deň. 10 b.

**Завдання I етапу Всеукраїнської
учнівської олімпіади зі словацької мови та літератури
у 2025/2026 навчальному році
11 клас
70 б.**

I. SLOVENSKÝ JAZYK

ADAM KRŠIAK: Zaručeného klamára spoznáš jednoducho

Väčšina ľudí do určitej miery klame, **predovšetkým**, keď niekomu nechceme ublížiť. **Niektorí** ľudia však klamú oveľa častejšie a pri situáciách, ktoré si to ani **nevyžadujú**. Prečo klameme, čo nás k tomu vedie, ako to identifikovať a ako to ovládať? Uvedomujeme si, že klamstvá majú **následky**?

Najbežnejšie malé klamstvá sú zväčša neškodné, kedy nechceme raniť niekoho city alebo vyvolať konflikt. Keď niekomu povieš, že **ti** nevadí, že meškal 30 minút, určite ťa to vnútri hnevá, ale ide o prijateľné takzvané „biele klamstvo“ s cieľom zachovania sociálnej harmónie.

Mnohí nechcú vždy počuť pravdu. Napríklad v otázke vzhľadu, kedy sa **ti** úplne nepozdáva outfit druhého človeka, no aj napriek tomu povieš, že vyzerá skvelo. Klamstvá majú následky, s prihliadnutím na to, o akú veľkú či nevyhnutnú lož ide. **Treba si uvedomiť, že ak niekto zistí, že si klamal, navždy to zmení tvoj vzťah s danou osobou.**

Klamári majú taktiež tendenciu zakrývať si aj iné zraniteľné časti tela ako napríklad hrdlo, hrudník, hlavu a brucho. „Často som to videla v súdnej sieni, keď pracujem ako konzultant pre advokátov. Vždy, keď vidím, ako si niekto rukou zakrýva predok hrdla, viem povedať, že klame,“ hovorí Lillian Glass, behaviorálna **analytička** a expertka na reč tela, uvádza Business Insider.

Hlavným dôvodom, prečo klameme, je nízke sebavedomie. Chceme potešiť toho druhého a zapôsobiť tým, že hovoríme to, čo by podľa nás chceli počuť. Tínedžeri často klamú, aby sa začlenili do kolektívu, do ktorého možno nemajú patriť, no chcú. Deti by však mali poznať dôsledky klamstva, keď sa o ňom druhí dozvedia, nebudú veľmi nadšení. Nenarastie im veľký nos, ale už im nikdy nemusia uveriť.

Naše telá na sebe väčšinou dávajú poznať, keď klameme. Odborníci odporúčajú, aby sme sa pri odhaľovaní klamára sústredili na nasledujúce signály.

Ako odhaliť klamára:

- vyhýba sa očnému kontaktu a sústreďuje ho stále na niečo iné,
- zakoktáva sa, má pauzy v rozprávaní, často si odkašľava,
- mení tón či hlasitosť hlasu,

- ponúka viacero výhovoriek pre situáciu namiesto jednej,
- stojí/sedí v obrannom postoji s rukami prekříženými na hrudi,
- je mierne začervenaný na tvári alebo krku,
- trie si, hladká alebo sa často dotýka nosa,
- na moment vyplazí jazyk, keď niečo popiera,
- odvádza pozornosť od problému,
- pôsobí nepohodlne.

ZDROJ: STARTITUP.SK

1. Vypíš z textu bez chyby slová (10), ktoré sú gramaticky nesprávne napísané. 10 b.

2. Hore uvedený text patrí do štýlu 1 b.

b/publicistického

3. Vysvetli cieľ „bieleho klamstva“. 2 b.

Cieľom je zachovanie sociálnej harmónie.

4. Napíš, ktoré sú zraniteľné časti tela: hrdlo, hrudník, hlavu a brucho 4b

5. Vypíš slovo, ktoré významovo nepatrí do skupiny slov 1 b.

poctivec,

6. Vypíš všetky prísudky z hrubo vytlačenej vety: 4 b.

- treba si uvedomiť, zistí, klamal, zmení

1. Vypíš z podčiarknutej vety ohybné slovné druhy a zarad' ich (substantíva, adjektíva,...) 6 b.

_ Hlavným dôvodom, prečo klameme, je nízke sebavedomie.
PRÍDAV. M., PODSTAT. M., SLOVESO, SLOVESO, PRÍDAV. M., PODSTAT. M.,

2. Napíš skratku k slovu „takzvané“ : tzv. 1b

3. Vypíš z textu cudzie slová: 6 b.

manipulácia, katastrofálne, alibi, psychický, tínedžerov, impulzívne

4. Vypíš z prvého odseku slov, v ktorých dochádza k spodobovaniu:

predovšetkým, keď 2b

5. Napíš opozitá k uvedeným slovám: 2 b.

- čestný – nečestný, podvodný, neetický, klamársky, podvodnícky, luhársky, nepravdivý,..
- špinavý – čistý

II. LITERATÚRA

Miroslav Válek: SLOVO

(úryvok)

*Hovor vždy pravdu,
aj keď slovo vyhýbavé
bolo by práve
lákové.
Nepridávaj ho k veciam
ako cukor ku káve.*

*Hovor pravdu,
aj keď oči kole.
Pravdy holé
bývajú občas horké.
Nezníž sa nikdy k výhovorke!*

12. Vysvetli, čo znamená slovo „úryvok“.

**vybraná časť autorského textu , časť textu, nejaký úsek textu, nie celý text, odsek,
niekoľko veršov, sloha, niekoľko sloh,...** **3 b**

13. Vyhľadaj v texte prirovnanie. **AKO CUKOR KU KÁVE** **2 b**

14. Vysvetli frazeologický zvrät „oči kole“. **bije do očí“, je nepríjemná, bolí,
zraňuje, vytrča, trčí, je viditeľná, bolia y nej oči,2 b.**

15. Vypíš z textu slovo, ktoré popisuje chuť a pripíš k nemu 2 ďalšie slová, ktoré označujú
nejakú inú chuť.

- slovo z textu: **horké**

iná chuť: **sladké, slané, štiplavé, pálivé, trpké, kyslé,...** **3b**

16. Vymysli si a napíš súvetie, prečo najčastejšie ľudia klamú:

- **Lebo chcú vyzerat' lepší ako sú**
- **Lebo z toho majú nejaký zisk, profit**
- **Lebo sa cítia byť vtedy lepší ako sú**
- **Lebo sa boja nechcú povedať pravdu** **2b** (bod za súvetie, bod za myšlienku)

17. Vyhľadaj v básni dvojice slov, ktoré sa rýmujú. 4 b.

Vyhýbavé – lákavé - ku káve.

Kole - holé

Horké - k výhovorke!

18. Vypíš z básne 2 básnické prívlastky. 3 b.

Slovo vyhýbavé

Pravdy holé

Pravdy horké

19. Vypíš z básne básnický imperatív (príkaz). 2 b.

Nezníž sa nikdy k výhovorke!

20. Opíš svoj obľúbený školský predmet. 10 b.